Dokumentácia

Archivácia dát z pozorovaní

Projekt z predmetu Tvorba informačných systémov

Ema Adamová, Michal Kubirita, Marianna Kvasňovská, Anna Lenhardtová

Obsah	
Katalóg požiadaviek	2
1 Úvod katalógu požiadaviek	2
2 Všeobecný popis	3
3 Špecifikácia požiadaviek	5
Návrh systému	7
1 Úvod návrhu systému	7
2 Databáza	7
3 Návrh implementácie	9
4 Plán implementácie	11
5 Testovacie scenáre	
6 Používateľské rozhranie	15

Katalóg požiadaviek

1 Úvod katalógu požiadaviek

1.1 Účel tohto katalógu požiadaviek

Tento dokument slúži na špecifikáciu všetkých požiadaviek pre informačný systém slúžiaci na archiváciu dát z astronomických pozorovaní. Systém vznikol ako projekt v rámci predmetu Tvorba Informačných Systémov na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky UK v Bratislave. Dokument bol vytvorený na základe požiadaviek od zadávateľa a slúži ako východiskový materiál pre následnú implementáciu systému. Je určený zadávateľovi projektu, a všetkým osobám zapojeným do vývoja systému a jeho správy. Taktiež slúži ako záväzná dohoda medzi zadávateľom a vývojovým tímom o funkcionalite projektu.

1.2 Rozsah využitia systému

Projekt je určený pre študentov a zamestnancov katedry astronómie, fyziky Zeme a meteorológie. Nové funkcionality umožnia lepšie prehľadávanie už fungujúceho archívu snímok nočnej oblohy, získanie štatistík z pozorovaní, zobrazenie preskúmaných častí nočnej oblohy.

1.3 Slovník pojmov

FITS snímka - (Flexible Image Transport System) formát súboru určený na ukladanie, prenos a manipuláciu s vedeckými snímkami a súvisiacimi údajmi

Header FITS snímky - obsahuje metadáta snímky

AGO - Astronomické a Geofyzikálne observatórium

1.4 Odkazy a referencie

GitHub repozitár - https://github.com/TIS2023-FMFI/hviezdna-obloha

 $Keywords\ a\ types\ -\ \underline{https://github.com/TIS2023-FMFI/hviezdna-obloha/blob/main/Docs/FITSHeaderKeywords.txt}$

Od zadávateľ a máme na projekt k dispozícií: príklady FITS snímok, príklad logu, skicu približného návrhu GUI, výber parametrov potrebných na vyhľadávanie v novej databáze.

1.5 Prehľad nasledujúcich kapitol

V nasledujúcich kapitolách bude všeobecne popísaný vyvíjaný systém, jeho funkcionalita, charakteristika používateľov a taktiež samotné špecifické požiadavky. Kapitola 2 obsahuje popis systému zrozumiteľnou rečou pochopiteľnou pre bežného čitateľa. Kapitola 3 detailne popisuje jednotlivé špecifické a funkčné aj doplňujúce požiadavky systému.

2 Všeobecný popis

2.1 Perspektíva Systému

Systém umožní jednoduchšie vyhľadávať dáta z už existujúceho archívu astronomických snímok na základe kľúčových slov v headeri FITS snímky. Systém bude pozostávať z novej databázy a z webovej aplikácie, ktorá bude používateľom poskytovať prístup k údajom v novej databáze. Taktiež aplikácia ponúkne štatistiku o pozorovaniach na základe informácií v novej databáze a mapu pokrytia pozorovania oblohy, čo pomôže pri práci s dátami z pozorovaní.

2.2 Funkcie systému

Výsledným systémom bude webová aplikácia spojená s databázou, ktorá pobeží lokálne na serveri AGO Katedry astronómie, fyziky Zeme a meteorológie.

Dáta, ktoré sa aktuálne nachádzajú v archíve FITS snímok budú importované do tejto databázy pred prvým použitím a nové dáta z pozorovaní sa budú manuálne importovať na vyžiadanie používateľa. Tento import prebehne zadaním cesty k priečinku s novými FITS snímkami po ukončení pozorovania.

Každý záznam v databáze bude definovaný vybranými parametrami z headeru FITS snímky (pozri <u>3.1.3 B.</u>) a jej umiestnením v súborovom systéme v archíve. Po importe dát z pozorovania sa automaticky vytvorí aj log - prehľad pozorovania vo formáte .csv tabuľky. Pozorovateľ môže tento log následne upravovať a dopĺňať chýbajúce informácie.

Aplikácia bude poskytovať štatistiku o údajoch v novej databáze a statickú mapu oblohy, na ktorej budú zvýraznené jej doteraz pozorované časti. Štatistika a mapa sa aktualizujú po každom importe nových dát do databázy.

Aplikácia umožní používateľom filtrovať snímky na základe zvolených parametrov (pozri 3.1.3 B.) cez formulár alebo priamo zadaním SQL dopytu. Systém upozorní na počet vyfiltrovaných snímok. Tieto snímky sa následne po potvrdení exportujú do ľubovoľne zvoleného priečinka. Keďže sú snímky kopírované z archívu, používateľ s nimi môže pracovať bez obáv o ich poškodenie či vymazanie.

2.3. Charakteristika používateľov

Používateľmi tohto systému budú astronomickí výskumníci a študenti fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK v Bratislave. Systém nerozlišuje medzi viacerými typmi používateľov a všetci používatelia budú mať rovnaké právomoci. Na vstup na lokálnu webovú stránku a prístup k databáze nie je potrebné žiadne prihlásenie.

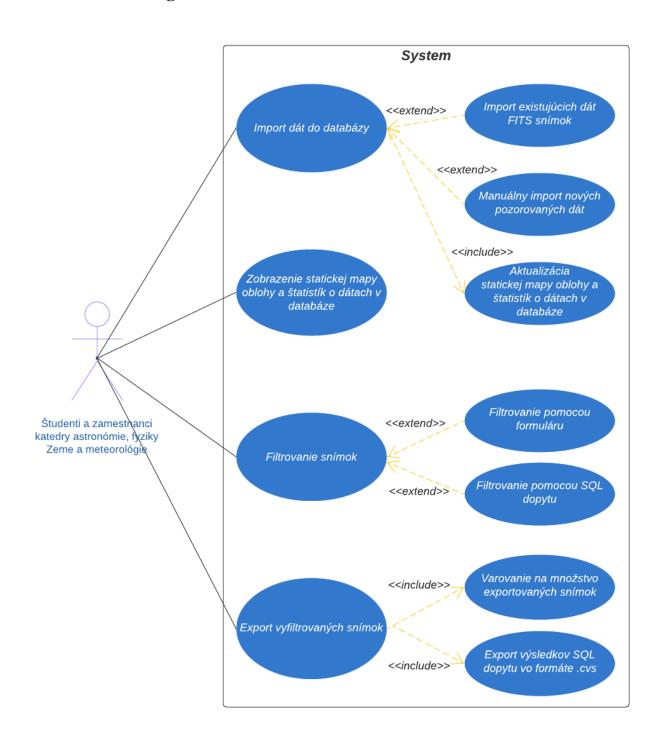
2.4 Predpoklady, závislosti a obmedzenia

Predpokladáme, že o každom headeri FITS snímky vieme, ktoré hodnoty určite obsahuje a ktoré naopak nemusí vždy obsahovať. Výskyt niektorých hodnôt je tak potrebné overiť pred ich prípadným spracovaním.

Taktiež predpokladáme, že vybrané parametre FITS snímky (pozri <u>3.1.3 B.</u>) budú postačujúce pre vyhľadávanie v databáze.

Predpokladá sa, že vyexportované .csv tabuľky budú používatelia ďalej spracovávať a sami doplňovať o ďalšie potrebné údaje.

2.5 UML Use-case Diagram

3 Špecifikácia požiadaviek

3.1 Funkčné požiadavky

3.1.1 Import dát do databázy

- A. Používateľ bude môcť importovať metadáta z FITS snímok z archívu astronomických snímok do databázy.
- B. Import musí byť spoľahlivý a uchovávať dáta v ich pôvodnej podobe.
- C. Nové dáta z pozorovaní sa importujú do databázy manuálne zadaním cesty k priečinku s novými FITS snímkami. Importujú sa metadáta všetkých snímok zo zadaného priečinku.
- D. Po importe nových dát sa štatistiky a mapa oblohy zobrazené na stránke automaticky aktualizujú.
- E. Po importe dát z pozorovania sa automaticky vytvorí aj log, ktorý bude obsahovať:
- F. Expected product, Object/Series name, Series no., Time (UTC), Filter, Dimension, Exposure, Delay, N a Tracking Type pre každú sériu snímok.

3.1.2 Vyhľadávanie a export

A. Pre každé vyhľadávanie používateľ bude môcť vybrať parametre, podľa ktorých chce vyhľadávať a zadať každému z nich zoznam hodnôt. Príklad:

Do koloniek formulára zadal používateľ: dátum: 20.10.2023, objekt: "A, C", seria: "1" a dostal by zvýraznené riadky:

date	object	series
20.10.2023	A	1
20.10.2023	В	2
20.10.2023	С	1
20.10.2023	A	2
21.10.2023	В	1

- B. Po vyfiltrovaní systém upozorní používateľa na počet snímok pripravených na kopírovanie.
- C. Systém umožní používateľovi exportovať vyfiltrované snímky do vybraného priečinka. Exportované snímky budú skopírované z archívu, aby sa zabránilo ich poškodeniu alebo vymazaniu a aby nemuseli byť duplictne uložené aj v novej databáze.
- D. Používateľ bude môcť namiesto formulára vykonať vyhľadávanie v databáze priamym zadaním SQL dopytu.

E. Systém po vykonaní vyhľadávania exportuje okrem snímok aj výsledok SQL dopytu vo formáte .csv tabuľky.

3.1.3 Databáza

- A. Každý záznam v databáze bude obsahovať metadáta z FITS snímky a odkaz na jej umiestnenie v archíve.
- B. Databáza bude uchovávať nasledujúce parametre na účely vyhľadávania a filtrovania.

NAXIS, NAXIS1, NAXIS2, IMAGETYP, FILTER, OBJECT NAME, SERIES, NOTES, DATE-OBS, MJD-OBS, EXPTIME, CCD-TEMP, XBINNING, YBINNING, XORGSUBF, YORGSUBF, MODE, GAIN, RD_NOISE, OBSERVER, RA, DEC, RA_PNT, DEC_PNT, AZIMUTH, ELEVATIO, AIRMASS, RATRACK, DECTRACK, PHASE, RANGE a umiestnenie snímky v súborovom systéme. (1.4 Odkazy a referencie)

3.1.4 Zobrazenie štatistiky a mapy oblohy

- A. Systém bude zobrazovať základnú štatistiku o dátach v databáze, čo zahŕňa No. Nights, No. Frames, Last Light Frames night, Last Calib Frames night, Last CCD Temperature.
- B. Systém bude zobrazovať statickú mapu oblohy, kde budú zvýraznené časti oblohy, ktoré boli doteraz pozorované.

Návrh systému

1 Úvod návrhu systému

1.1 Účel tohto dokumentu

Tento dokument slúži ako detailný návrh pre informačný systém slúžiaci na archiváciu dát z astronomických pozorovaní a je určený pre vývojárov daného systému. Obsahuje všetky informácie potrebné pre pochopenie funkcionality a jej implementácie. Dokument zahŕňa všetky požiadavky uvedené v Katalógu požiadaviek.

1.2 Zameranie a rozsah

Pre prácu s týmto dokumentom sa predpokladá predošlá znalosť Katalógu požiadaviek. Tento dokument špecifikuje implementáciu každej požiadavky v samotnej aplikácii. Taktiež približuje vonkajšie interfejsy, formáty súborov a komunikačné protokoly. Tiež sa tu nachádza celkový návrh používateľ ského rozhrania vrátane vizuálnych prvkov. Nakoniec tento dokument opisuje diagramy dôležité pre vytvorenie aplikácie.

1.3 Prehľad nasledujúcich kapitol

Nasledujúce kapitoly sa venujú špecifikácii vonkajších interfejsov, dátovému modelu, návrhu používateľského rozhrania, návrhu a plánu implementácie.

2 Databáza

2.1 Špecifikácia parametrov v databáze

Nasledujúce parametre reprezentujú kľúčové slová v headeri FITS snímky, podľa ktorých budeme aj v databáze systému ukladať k nim prislúchajúce hodnoty. Posledný parameter PATH reprezentuje umiestnenie snímky v súborovom systéme. Parametre:

NAXIS, NAXIS1, NAXIS2, IMAGETYP, FILTER, OBJECT NAME, SERIES, NOTES, DATE_OBS, MJD_OBS, EXPTIME, CCD_TEMP, XBINNING, YBINNING, XORGSUBF, YORGSUBF, MODE, GAIN, RD_NOISE, OBSERVER, RA, DEC, RA_PNT, DEC_PNT, AZIMUTH, ELEVATIO, AIRMASS, RATRACK, DECTRACK, PHASE, RANGE a PATH.

2.1 Dátový model

Obrázok č. 1 zobrazuje tabuľku **fits_images** v databáze, ktorá slúži na ukladanie dôležitých informácií o FITS snímkach získaných z astronomických pozorovaní. Každý záznam v tabuľke reprezentuje jedinečnú snímku a obsahuje detaily týkajúce sa technických parametrov snímky, jej umiestnenia v archíve, charakteristiky pozorovania a mena pozorovateľa.

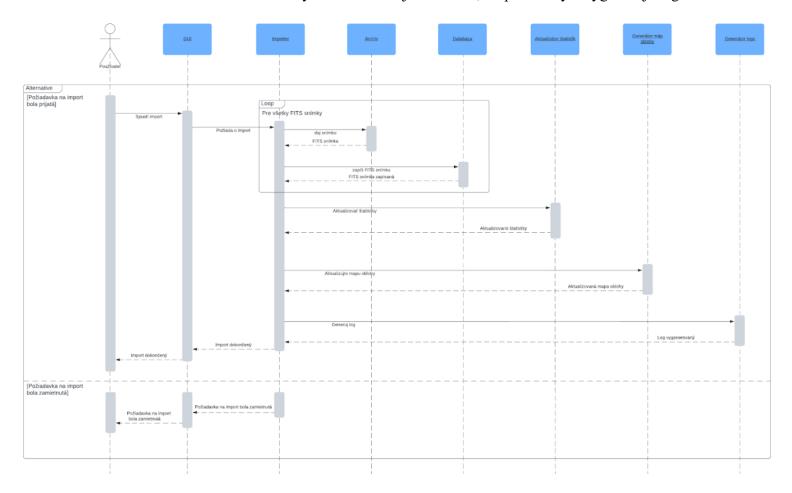
	fits_images
naxis	integer (0,10)
naxis1	integer (0,100000)
naxis2	integer (0,100000)
imagetyp	varchar (10)
filter	varchar (3)
object_name	varchar (100)
series	integer ()
notes	varchar (1000)
date_obs	varchar (23)
mjd_obs	real (0, 100000.00000000)
exptime	real (0, 360.0)
ccd_temp	real (-50, 50)
xbinning	integer (0,100)
ybinning	integer (0,100)
xorgsubf	integer (0,100000)
yorgsubf	integer (0,100000)
mode	integer $(0,5)$
gain	real (0, 100.00)
rd_noise	real (0, 100.00)
observer	varchar (30)
ra	real (0, 360.00)
dec	real (-90.00, 90.00)
ra_pnt	real (0, 360.00)
dec_pnt	real (-90.00, 90.00)
azimuth	real (0, 360.00)
elevatio	real (-90.00, 90.00)
airmass	real (1, 1000.000)
ratrack	real (0, 1000000.00)
dectrack	real (0, 1000000.00)
phase	real (0, 180.00)
range	real (0, 1e27)
path	varchar (300)

obr. č. 1 - Dátový model

3 Návrh implementácie

3.1 UML Sequence Diagram

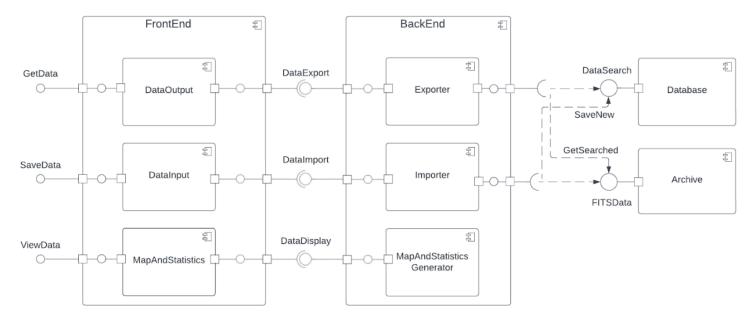
Na obrázku č. 2 môžeme vidieť sequence diagram, ktorý popisuje priebeh importovania snímok z jednej noci pozorovania. V tomto procese sa vložia do databázy všetky snímky zvolené užívateľ om a následne systém aktualizuje štatistiku, mapu oblohy a vygeneruje log.

Obr. č. 2 - Sequence diagram

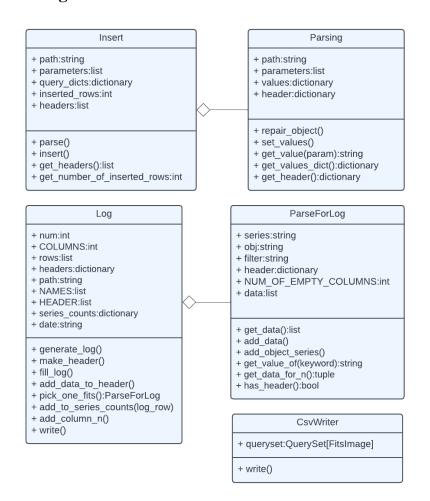
3.2 UML Component Diagram

Obrázok č. 3 reprezentuje component diagram systému. DataOutput zobrazuje na stránke formulár na vyhľadávanie FITS snímok. Exporteru posiela zadané hodnoty vo formulári a ten ich spracuje vyhľadaním v databáze. DataInput zobrazuje na stránke formulár na zadanie cesty k priečinku s novými snímkami, ktorú pošle Importeru. Importer vloží do databázy metadáta každej FITS snímky v priečinku a aj cestu k nej v archíve. MapAndStatistics zobrazuje tabuľku so štatistikami a mapu oblohy. Štatistiku v textovom formáte a mapu mu pošle alebo vytvorí pri aktualizácii po importe MapAndStatisticsGenerator.

Obr. č. 3 - Component diagram

3.3 UML Class Diagram

Obr. č. 4 - Class diagram

Obrázok č. 4 zobrazuje class diagram projektu. Trieda Insert zabezpečuje vloženie metadát z hlavičiek všetkých snímok vo vybranom priečinku do databázy. Na získanie hodnôt všetkých potrebných parametrov z jednej FITS snímky si vytvorí inštanciu triedy Parsing, ktorá tieto metadáta vytiahne z jej headeru. Na vytvorenie logu po importe noci sa používa trieda Log, ktorá taktiež na získanie potrebných dát o jednej snímke vytvorí inštanciu triedy ParseForLog. Trieda CsvWriter zabezpečuje zápis dát do súboru formátu .csv.

3.4 Využité technológie

3.4.1 Django

Django je open-source framework napísaný v jazyku Python, ktorý je navrhnutý na zjednodušenie vývoja webových aplikácií. Jeho silné stránky zahŕňajú robustný systém správy používateľov a autentifikácie, podporu pre databázové operácie, ako aj vynikajúcu škálovateľnosť a bezpečnosť.

Django je navrhnutý na základe architektúry "MTV" (Model-Template-View), ktorá je obdobou architektúry MVC (Model-View-Controller), avšak s niekoľkými rozdielmi.

Model reprezentuje dáta a logiku aplikácie. V Django sú modely definované pomocou tried Pythonu, ktoré zodpovedajú tabuľkám v databáze. Modely obsahujú polia a metódy, ktoré umožňujú prístup a manipuláciu s dátami v databáze.

Template je časť aplikácie, ktorá je zodpovedná za prezentačnú vrstvu. V Django sú šablóny HTML s vloženým kódom v jazyku Django, ktorý umožňuje dynamické vykresľovanie obsahu na základe dát z modelov.

View je časť aplikácie, ktorá obsahuje logiku a spracováva požiadavky od používateľa. V Django sú zobrazenia reprezentované funkciami alebo triedami, ktoré prijímajú HTTP požiadavky a vracajú HTTP odpovede. Zobrazenia spracovávajú požiadavky, komunikujú s modelmi na získanie alebo aktualizáciu dát a renderujú príslušné šablóny.

Táto architektúra poskytuje jasnú separáciu logiky aplikácie od prezentačnej vrstvy a dátového modelu, čo uľahčuje správu a údržbu aplikácie.

Na stránke <u>https://docs.djangoproject.com/en/5.0/</u> sa nachádza oficiálna dokumentácia a návody k frameworku.

3.4.2 PostgreSQL

PostgreSQL je open-source relačný databázový systém, ktorý je navrhnutý na spoľahlivé ukladanie a manipuláciu s dátami vo veľkých množstvách. Jeho významné vlastnosti zahŕňajú robustnú podporu pre štandardy SQL, transakčnú konzistenciu a vysokú úroveň bezpečnosti.

PostgreSQL je relačný databázový systém, čo znamená, že dáta sú uložené v tabuľkách s definovanými vzťahmi medzi nimi. Databázy v PostgreSQL podporujú komplexné dotazy, indexy a integritu dát, čo umožňuje efektívne vykonávanie operácií nad dátami.

Ďalšie informácie a návody sú popísané na stránke https://www.postgresql.org/docs/.

4 Plán implementácie

Implementácia bude prebiehať v súlade s dátovým modelom, class diagramom a grafickým návrhom používateľského rozhrania.

4.1 Príprava databázy a prostredí

- 5.1.1 Vytvorenie databázy
- 5.1.2 Setup Django prostredia

4.2 Backend

- 5.2.1 Import FITS metadát
  - vytiahnutie metadát z vkladaných FITS snímok
  - vloženie metadát do databázy
  - generovanie logu
- 5.2.2 Export FITS metadát
  - hľadanie snímok v databáze podľa parametrov a hodnôt
  - kopírovanie vyfiltrovaných FITS snímok do vybraného priečinka
- 5.2.3
  - update štatistiky databázy
- 5.2.4
  - získanie dát pre vykreslenie mapy

4.3 Frontend - User Interface

- 5.3.1 Hlavná stránka
  - zobrazenie mapy a štatistiky
- **5.3.2** Import
  - automatizovaná ponuka poslednej noci
  - vlastný výber priečinku
- 5.3.3 Export
  - vytvorenie interaktívneho formulára, ktorému sa pridávajú vstupné polia podľa zaškrtnutých parametrov v checkboxoch

4.4 Deployment

Nasadenie systému na AGO server na Charone

5 Testovacie scenáre

Odkazy jednotlivých otestovaných požiadaviek v zátvorkách sa odvolávajú na kapitolu 3. Špecifikácia požiadaviek v časti Katalóg požiadaviek.

5.1 Import existujúcich údajov FITS

Ciel': Overenie, či systém presne importuje metadáta z existujúcich snímok FITS v archíve astronomických snímok.

Scenár:

- 1. Používateľ spustí import existujúcich FITS snímok.
- 2. Systém vyzve užívateľa, aby špecifikoval umiestnenie FITS snímok.
- 3. Používateľ zadá cestu k priečinku.
- 4. Systém importuje metadáta z každej FITS snímky do databázy.
- 5. Systém aktualizuje štatistiky a mapu oblohy

Výstup: Potvrdenie o úspešnom importe, aktualizované štatistiky a mapa oblohy.

Otestované požiadavky:

- Import údajov do databázy (3.1.1 A, B).
- Aktualizácia štatistík a mapy oblohy po importe (3.1.4 A, B).

5.2 Import nových pozorovateľských údajov FITS

Ciel': Zabezpečiť, aby systém správne spracúval import nových pozorovateľských údajov.

Scenár:

- 1. Používateľ spustí import nových pozorovateľ ských údajov.
- 2. Systém vyzve používateľa, aby určil cestu k priečinku s novými FITS snímkami.
- 3. Používateľ zadá cestu k priečinku obsahujúcemu nové FITS obrázky.
- 4. Systém importuje metadáta z každej novej FITS snímky do databázy.
- 5. Systém vytvorí log s relevantnými informáciami pre každú importovanú snímku.
- 6. Systém aktualizuje štatistiky a mapu oblohy, aby odrážal nové údaje.

Výstup: Potvrdenie o úspešnom manuálnom importe, aktualizované štatistiky a mapa oblohy.

Otestované požiadavky:

- Importovať údaje do databázy (3.1.1 C).
- Vytvoriť log pre každý importovaný obrázok (3.1.1 E).
- Aktualizácia štatistík a mapy oblohy po importe (3.1.1 D).

5.3 Hľadanie a filtrovanie FITS snímok

Ciel': Overit', že systém správne vyhľadá a filtruje obrázky na základe zadaných parametrov používateľom.

Scenár:

- 1. Používateľ spustí vyhľadávanie obrázkov pomocou zadaných parametrov.
- 2. Systém zobrazí formulár pre vstup parametrov.
- 3. Používateľ zadá hodnoty pre vybrané parametre a odošle formulár.

- 4. Systém filtruje FITS snímky na základe zadaných údajov.
- 5. Systém zobrazí počet filtrovaných FITS snímok.
- 6. Používateľ zvolí export filtrovaných FITS snímok do určeného priečinka.

Výstup: Potvrdenie o úspešnom filtrovaní a exportované FITS snímky.

Otestované požiadavky:

- Hľadanie a filtrovanie FITS snímok na základe parametrov (3.1.2 A).
- Zobrazenie počtu filtrovaných FITS snímok (3.1.2 B).
- Export filtrovaných FITS snímok (3.1.2 C).

5.4 Export použitím SQL dopytu

Ciel': Overit', že systém správne vyhľadá a filtruje obrázky na základe zadaného SQL dopytu.

Scenár:

- 1. Systém zobrazí formulár pre vstup SQL dopytu.
- 2. Používateľ zadá nasledujúci dopyt:

```
SELECT * FROM 'Observatory_fitsimage' WHERE OBJECT_NAME='06004B' AND SERIES='3';
```

- 3. Systém filtruje FITS snímky na základe zadaných údajov.
- 4. Systém zobrazí počet filtrovaných FITS snímok.
- 5. Používateľ zvolí export filtrovaných FITS snímok do určeného priečinka.
- 6. V určenom priečinku používateľ nájde súbor formátu .csv, ktorý obsahuje metadáta všetkých vyfiltrovaných snímok z databázy.

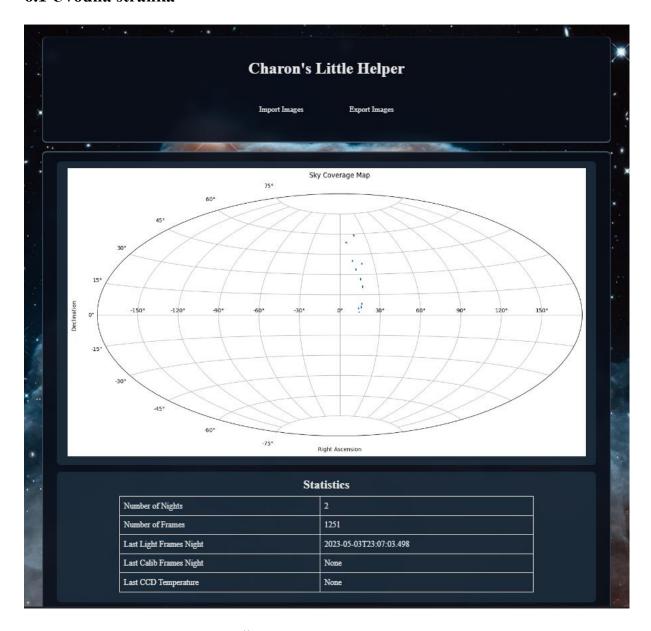
Výstup: Potvrdenie o úspešnom filtrovaní a exportované FITS snímky.

Otestované požiadavky:

- Hľadanie a filtrovanie FITS snímok na základe SQL dopytu (3.1.2 D).
- Zobrazenie počtu filtrovaných FITS snímok (3.1.2 B).
- Export filtrovaných FITS snímok (3.1.2 C).
- Export výsledku SQL dopytu vo formáte .csv tabuľky (3.1.2 E).

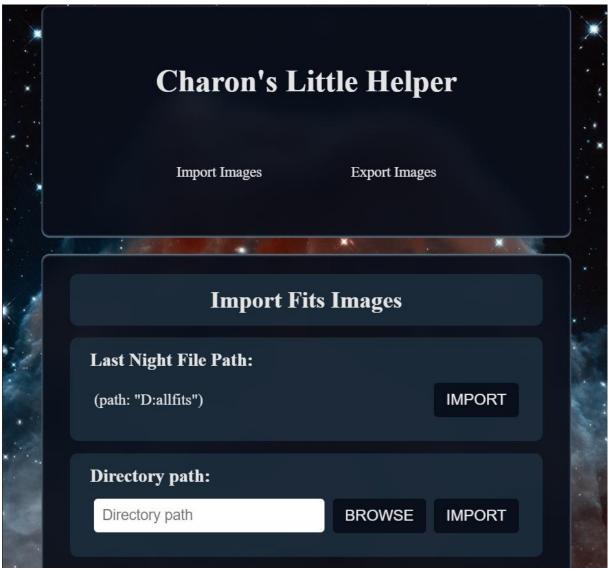
6 Používateľské rozhranie

6.1 Úvodná stránka

Obr. č. 5 - Vzhľad úvodnej stránky

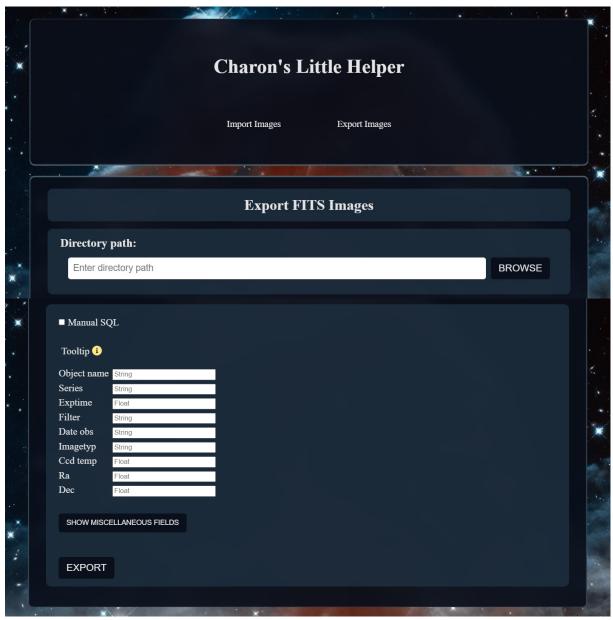
6.2 Import dát

Obr. č. 6 - Vzhľad stránky s importom dát

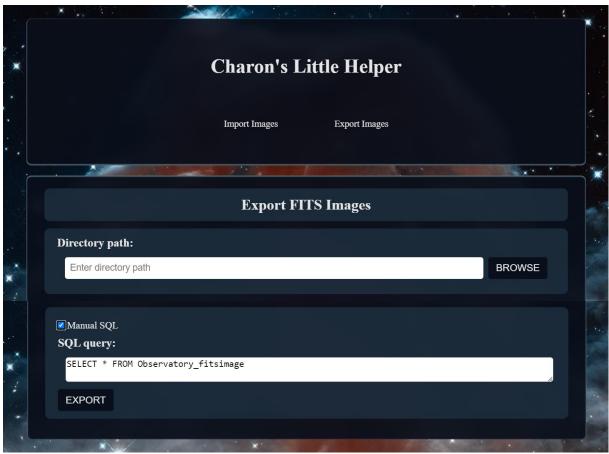
6.3 Export dát

6.3.1 Prvé zobrazenie

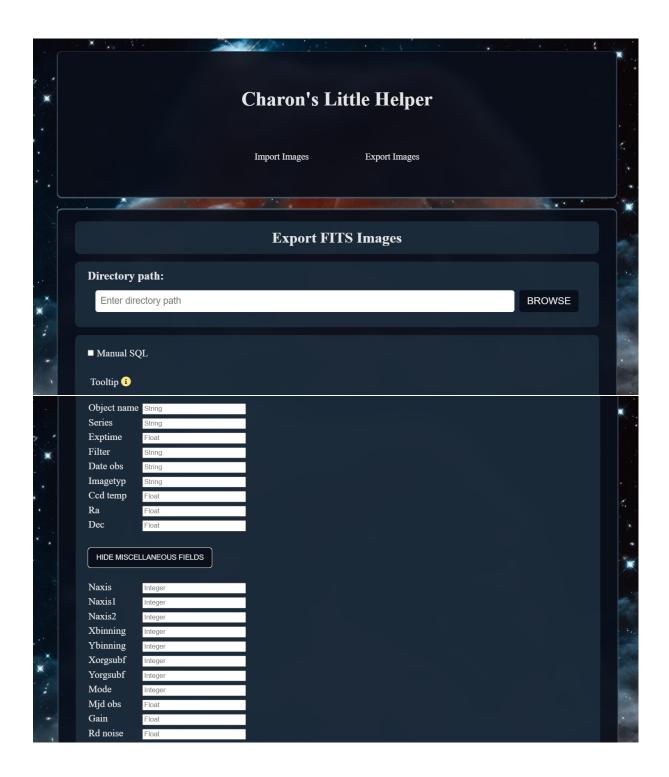
Obr. č. 6 - Vzhľad stránky s formulárom pre export

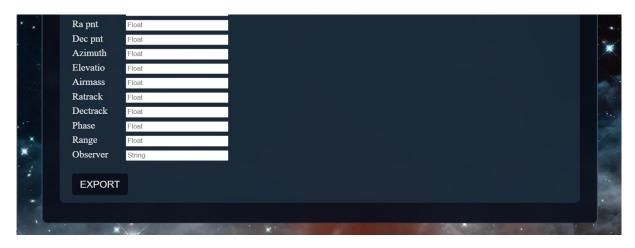
6.3.2 Zobrazenie po zaškrtnutí checkboxu Manual SQL

Obr. č. 7 - Vzhľad stránky s formulárom pre export po zaškrtnutí checkboxu Manual SQL

6.3.3 Zobrazenie po rozbalení zvyšných parametrov

Obr. č. 8 - Vzhľad stránky po rozbalení zvyšných parametrov

6.3.4 Zobrazenie po odoslaní formulára

Directory path:	
D:/FITS	
■ Manual SQL	
	D
	Do you want to export 360 FITS images into: "D:/FITS"?
	CONFIRM CANCEL
	CANCEL
	_
Ccd temp Float Ra Float	_
Dec Float	_

Obr. č. 9 - Vzhľad stránky po odoslaní formulára